

د طبیعي پیښو څخه وروسته سرپناه

5 گروپ (محبیب الرحمن، جاوید الله، نیکمل، سمیع الله، محمد، ریحان الله، نورالله، صدام حسین)

د شیخ زاید پوهنتون انجینري پوهنځی مهندیسۍ څانګې محصلین

لنډیز:

سړپناه د هغه خلکو لپاره یوه مهمه پروسه ده چې د طبیعي پیښو څخه وروسته په مالي او ځاني ډول د زیانمیدو سره مخامخ کیږي چې باید د سړپناه جوړونکي او یا ډیزاین کونکي ورته توجه وکړي چې په زیاترو پرمختللو هیوادونو کې د دې په اړه څیړنې شوي دي چې هر یو ترې ځانګړي هدف لري او ضرور ده چې په افغانستان کې دا ډول څیړنې ترسره شي، چې نوموړي څیړنه د طبیعي پیښو (زلزله، ځمکې ښویدل، سیلاب، اور غورځیدل، واورې ښویدنه او نور...) څخه وروسته باید اول روغتیا بیا غذا او په اخر کې شلتر (سړپناه) توضیح کیږي چې زموږ موضوع په سړپناه باندې راڅرخي او په دې برخه کې په افغانستان کې ډیر کم کار شوی دی چې باید مسؤل اشخاص ورته توجه وکړي.

میتود:

د معلوماتو په راټولونه کې موږ د لمرۍ لاس (primary data) کې د مرکي میتود کې د ټیلیفون په واسطه معلومات راټول کړي دي چې د لعمان ولایت یو شخص چې د سرپناه د نظارت انجینر څخه لاسته راوړي دي او په دوهم لاس (Secondary Data) کې د تیاري سروی او ریسرچ څخه چې په کاناډا هیواد کې Sherbrook پوهنتون د انجینري محصلینو Pierre-Olivier Babin, Roch Hurtubise, Carolyne Grimard لخوا ترسره شوی دی معلومات اخیستل شوي.

کلیدي کلیمې: طبیعي پیښې، زیانونه، غوښتنه، سړپناه، خوست.

پېژندګلوي:

د هر څه وړاندې لومړۍ زیاتې خطرناکې پیښې پېژنو.

زیاتې خطرناکې پیښې: ځمکې ښویدنه (Earthquake)، رینا یا مغرناکې (Tsunami)، واورې (Hurricanes)، سیلابونه (Floods)، تالنده یا بریښنا (Thunderstorm)، د دریاب پورته کیدونکي څپې (Tsunami)، تاویدونکې توپاني دور یا باد (Tornado)، اور غورځونکي غرونه (Volcanoes)، زلزله (Earthquakes) او داسې نور...

کله چې پورتنی ډول کومه پیښه رامنځته کیږي نو سړپناوي ورته په نظر کې نیول کیږي.

سړپناه (Shelter): هغه اوسیدو ځای ته ویل کیږي چې د خلکو لپاره خوندي او سالم ژوند چاپیریال چمتو کوي او دخلکو ملکیت خونديتوب، امنیت، د کورنۍ یوالي ساتلو یا بیا رغولو کې مرسته کوي او یا په بل ډول شلتر هغه ودانۍ دي چې د طبیعي پیښو له امله د زیانمن شوو خلکو د لنډ یا اوږد مهاله اوسیدنې لپاره جوړیږي.

د سړپناه (Shelter) ډولونه: سړپناه په عموم کې په درې ډول ده.

1. Emergency shelter (Tent): بیرنۍ سړپناه (خیمه).

2. Temporary Shelter: لنډمهاله سرپناه.

3. Permanent Shelter: دايمي سرپناه.

Emergency shelter (Tent) (بیرني سرپناه):

دا هغه سرپناه خوني دي چې په چټک ډول د هغه چا لپاره ترتیب کيږي چې په مکمل ډول تخریب شوي وي. یا په بل ډول د هغه ویجاړو شوو خلکو لپاره جوړیږي چه په هغه شپه د خوب لپاره خوندي ځای نه لري، دا د یو لنډ وخت لپاره جوړیږي تر څو چې ورته دايمي هستوګنځی جوړ شي.

Temporary Shelter (لنډمهاله سرپناه):

دا هغه سرپناوي دي چې په عین وخت کې د ویجاړو شوو خلکو لپاره لږ تر لږه د ښه ژوند برابرولو لپاره جوړیږي، یا هغه سرپناه څخه عبارت دی چې ویجاړ شوي خلک ور څخه تر یو یا دوه کاله گټه اخیستلی شي او وروسته یې ویجاړاوي.

نوبت: دا سرپناه یو معیاري ډیزاین ته اړتیا لري.

Transitional Shelter (انتقالي سرپناه):

هغه سرپنا د چې د یوځای څخه بل ځای ته د انتقالیدو وړ وي.

- ❖ One Room transitional shelter durable solution with corridor brief
- ❖ (Area 5.5m x3.5m =19.25 Sq.)(Corridor area 2x3.5m =7 Sq.)
- ❖ Two Rooms transitional shelter durable solution with corridor brief
- ❖ (Area 3m x4mx2room =24 Sq.m) (corridor area 2x3.5m =7 Sq.m)

- دا چې دا درې څیزونه یو له بل سره تړلي دي: نفوس زیاتوالی، د خلکو او تکنالوژي پرمختګ او وضعیت سره تړلي ستونزې مطلب دا چې کله کومه پېښه تر سره کیږي نو دا ستونزې د کمولو لپاره روغتیا یې خدمات، خواړه او تکنالوژي مواد(سرپناه) ورته په نظر کې ونیول شي تر څو مو د نفوس چې د دوی زیاته برخه په دې پېښو کې قرباني کیږي ساتلي وي. په نړۍ کې د سرپنا یو له مهمو موضوعاتو څخه ده چې په نړۍ کې زیاته توجه ورته شوی ده نو مونږ هڅه وکړه چې د افغانستان کې هم په دې موضوع باندې ریسرچ ترسره کړو دا چې په ځینو سیمو کې پورتنۍ پېښې په بار بار تر سره کیږي دا توصیه کیږي تر څو خلک د مړینو او اغیزمنتوب نه ساتل شوی او د لاري پر سر د اوسیدو پر ځای په یو خوندي او مسوون ځای کې خپل ژوند ته دوام ورکړي او خپل ټولنیز ژوند ته یې زیان نه وي رسیدلی نو ورته سرپناه توضیع کیږي او باید د سرپناه د توضیع وصول هم په ساخه کې عملي شي تر څو د خلکو ترمنځ د جنگ او ستونزو لامل نشي ځکه په ځینو سیمو کې د احوالو شاهد یو او بله یوه ستونزه چې د سرپناه وو په توضیع کې باید په نظر کې ونیول شي هغه دا چې افغانستان یو له مسلمانو هیوادونو له جملې څخه ده نو ستر او خجاب (محرمیت) له یو مهمو برخو څخه شمیرل کیږي چې باید په نظر کې ونیول شي.
- بل کاناډا یې عالم (سمرډ په 2005) کال کې ویلي چې په یه لویه سرپناه کې د اوسیدو اوسط ډول 355 ورځې وي، په یو خالت کې 20 کاله، 60 بستریزه سرپناه د هغه خلکو لپاره کارول کیږي چې د استوګنې موده یې 3 میاشتې وي او 30 بستریزه سرپناه د یو کال څخه زیات دوام کوي. نو

ويلی شو چې سرپناه د هغه چا لپاره جوړيږي چې د اوسيدو لپاره ځای ونه لري چې تر ټولو غوره د اوسيدونکو لپاره دايمي سرپناه وي دي او تر ټولو کم يې بيړنی سرپناه دي چې په نظر کې نيول کيږي.

همدا ډول د نړۍ ځيني هيوادونه لکه پاریس په 2006 م کال کې د اقتصادي بحرانونو له وجې خلکو دا غوره گڼلې ده چې په سرپناه وو کې ژوند وکړي او ورځ تر بلې ضرورت په زیاتیدو دی او زیات شمیر خلک به کوره کيږي.

د مطالعې ځای:

موږ چې کومه څیړنه تر سره کړي ده دا د خوست ولایت دی چې د افغانستان په جنوب ختیځ کې موقعیت لري دا چې د طبیعي پیښې په نوموړي ساخه کې په مختلفو وختونو کې تر سره کيږي چې د هغې لپاره سرپناه باید په نظر کې ونیول شي دا یوه ستونزه ده چې باید د هر شخص دې برخې ته توجه وکړي یو خو به خلک خوشال او ژغورل شوی وي او بل مو به یو الهی مسئولیت اجرا کړی وي نو ضرور ده چې کله په نوموړي ساخه یا په نورو ساختو کې کومه پیښه واقع کيږي او خلک به کوره کيږي نو ضرور ده چې د هغوي لپاره سرپناه په نظر کې ونیول شي.

اهداف:

دا چې کله په افغانستان کې په خاص ډول خوست کې پیښې تر سره شي نو باید د نورې نړۍ په شان ورته سرپناه وي توضیح شي نو په نړۍ کې سرپناوې د لاندې اهدافو لپاره کاروي چې په دې لیست کې افغانستان هم شامل دی همدا ډول سرپناه وي د مختلفو موخو لپاره کارېږي چې ډیری سرپناه وي د غوښتونکو په غوښتنه جوړيږي چې دا غوره دي کورنۍ او فامیل ته په لیدو جوړيږي چې د 5 نوري فامیل لپاره دوه کوټې یو کمډ او کوچنی دهلیز په نظر کې نیول کيږي.

د دي لپاره چې په خوست کې دا ستونزه حل شوي وي او د خلکو روغتيايي حالت، امن، سوکاله ژوند، او د نورو هدفونو لپاره ورته شلتر (سرپناه) ځایونه په نظر کې ونیول شي.ظ

کله چې یوه ساخه د طبیعي پیښو سره مخ کيږي او خلک به کوره کيږي نو د سرپناه نه گټه اخیستل کيږي تر څو د قربانیانو د نور ضرري شیانو نه په امن وي او په سوکالۍ خپل ژوند ته دوام ورکړي.

په نړۍ کې سرپناه ځایونو نه د روغتيايي خدمتونو مرکز په شان گټه اخیستل کيږي سرپناه او بیړنی خوني هغه ساخې ته انتقالوي چې روغتيايي ځای لپاره جدي ضرورت وي لکه Covid-19 او نورو امراضو لپاره د سرپناه نه گټې واخیستل شوي ځکه خلک ډیر وو روغتونو کې نه ځایدل.

په پاریس کې د نفوس زیاتوالي په وجه هم ورته سرپناه په نظر کې نیول کيږي.

همدا ډول ځيني سرپناوې د کور دننه د روزنیزو مرکزونو، روزنیزو ورکشاپونو او همدا ډول د نورو ضروریاتو په خاطر هم سرپناه وي جوړيږي...

تخلیل:

سپارښتنې:

دا چې د طبيعي پيښو د لمنځه وړلو يا زيان کمولو لپاره بايد هڅه وشي چې لاندې سپارښتني او تدابير په نظر کې ونیول شي:

1. د پيښې څخه مخکې تدابير او سپارښتني.
2. د پيښې پر وخت تدابير او سپارښتني.
3. د پيښې څخه وروسته تدابير او سپارښتني.

1. د پيښې څخه مخکې تدابير او سپارښتني:

دا تدابير د پيښې په تکرار پوري اړه لري چې په ورځ، مياشت او په کال کې يو ځل واقع کيږي يا نه.

1. د منابعو نه ښه گټه اخيستل، د کارمندانو شمير ټاکل، مواد او خدماتو چمتو کول.
2. د خبرتيا سيستم برابرول.
3. ځيني ډير زيانمونکي ساخې تقويه کول.
4. منابعو ذخيره کول.
5. منابع خوندي کول.
6. د ساينسي او عملي زده کړو لکه تمرينونو له لارې د خلکو عملي او علمي پوهاوی لوړول.
7. دولتي او غير دولتي خلک په دندو گمارل.
8. مخکيني تفصيلاتي پلان جوړول، خدماتو وړاندي کول او وړاندوينه کول.
9. د خلکو د تأسيساتو څخه د وتلو پلانونه برابرول.
10. د خطر لپاره د ځانگړو اشخاصو يا ډلو روزل لکه اطفائي خدمات.
11. طرز العملونو او معيارونو برابرول.
12. قوانين او وصول عملي کول.
13. د تلفاتو اټکل، احتمالي زيانونو اندازه او د اړتيا وړ بوديجي تحصيل يا ځانگړي کول.
14. د خطرونو په کمولو کې تر ډيره کوشش وشي.

2. د پيښې پر وخت تدابير او سپارښتني:

د پيښې د واقع کيدو موده کيدای شي د څو ثانيو نه تر څو ورځو پوري وي نو له همدې امله ورته لاندې تدابير بايد ونیول شي.

1. ويستل.
 2. د ژوبلو او بې وزلو خلکو ژغورنه.
 3. د ټپيانو لپاره لمرنۍ طبي مرستې.
 4. د جسدونو موندل او دفن کول.
 5. د لنډ مهاله استوگنځي برابرول.
 6. اکمالات لکه خوراک، درملو او جامو اړتيا.
- ## 3. د پيښې څخه وروسته تدابير او سپارښتني:

1. ژغورنې ته دوام ورکول.
2. پاتې خلکو پيژندل او په خاص ډول د ماشومانو تغذيه.
3. د خبرتيا سيستم بيا راغول.

4. د چاپیریال او روغتیايي تدابیرو څارنه او کنټرول (د پاکو اوبو برابرول، سرپناه، صحي خواړه، لمړنیو عتیایي خدمتونه، د چاپیریال کنټرول او داسې نورو خدمتونو وړاندې کول...)
5. راپور چک کول، د زیانونو او تلفاتو ارزونه او دا معلومات د مسوولو اشخاصو ته واندې کول.
6. سمدستي د اړینو منابعو او تجهیزاتو چمتو کول.
7. د قربانیانو ذهني حالت ډاډمن کول تر څو بیرني مرستې ومني.
8. د بې کوره خلکو لپاره د سرپناه برابرول.
9. په کافي اندازه د درملو او جراثیمو ضد مایعاتو رسول او وشل.
10. د روغتیايي وضعیت چټکه ارزونه.
11. فلم برداري او د پېښې څیړنه کول.

پایله او مباحثه:

دا څیړنه په خوست ولایت کې تر سره شوي ده چې د استاد د غوښتنې مطابق د سرپناه گانو تر عنوان لاندې ده د څیړنې پایلې بنایي چې زموږ په ولایت کې د سرپناه اړوند موضوع ته خاصه یا ځانگړې توجه نكړي که وگورو د طبیعي پېښو په واسطه د مختلفو ساخو کې د مختلفې طبیعي پېښو لکه: زلزله چې په سپیره کې تر سره شوي وه چې وروسته یې په تفصیل سره څیړو، همدا ډول سیلابونه چې دې ولایت په گوټ گوټ کې خلکو ته ځاني او مالي زیانونه رسوي مؤسسات او دولت ورته خاصه توجه نده کړي، او مختلفو خلکو پکې خپل کورونه لمنځه تللي او یا ځي.

د پېښو څخه وروسته دا ادرینه ده چې د خلکو لپاره لنډمهاله سرپناه چمتو شي لنډمهاله سرپناه وو کې د 2-10 ورځو پوري پاتې کیدلی شي. دا چې کله پېښه واقع کيږي لمړی د ټپیانو درملنه، کورنۍ راټولول او بیا ورته سرپناه توضع کيږي چې د **سرپناه وو لپاره لاندې وړول** په نظر کې نیول کيږي:

1. سرپناه باید د مچيو، چټلو ځایونو، کثافاتو او ډنډونو نه لیري وي.
2. د ځمکې مناسب میلان چې اوبه یې باید وزی په نظر کې نیول کيږي.
3. د نامناسبو اقلیمي شرایطو نه خوندي وي.
4. صنعتي ودانیو، سوداگریزو مرکزونو او هغه ساخو نه لیري په نظر کې ونیول شي چې شور، بوی، ترافیکي رش او کاکرتیاوو نه برخمنې وي.
5. د هر شخص لپاره باید کافي ځای باید ولري چې په سرپناه وو کې د یو نفر لپاره 3-4 متره مربع نیول کيږي.
6. سرپناه باید د څښلو اوبو سره نږدې باید جوړ شي.
7. سرپناه باید د سړک دواړه خواوي ته ځای پر ځای شي چې د سړک عرض لږ تر لږه 10 متره او دسرپناه وو پیکونه لږ تر لږه 2 متره باید پریښودل شي.
8. د سرپنا په مینځ کې د هر نفر ته لږ تر لږه 3 متره مربع ساخه په نظر کې نیول کيږي.
9. د سرپناه تر منځ لږ تر لږه باید 8 متره فاصله وي.
10. کوچنی سرپناه ځایونه د لویو په نسبت غوره دي تر څو کم خلک پکې پر ځای شي.
11. دې لپاره چې ساړه خلک متضرره نه کړي نو د تودوخي لپاره باید سیستم په نظر کې ونیول شي.
12. د روښنایي لپاره باید تدابیر ونیول شي.

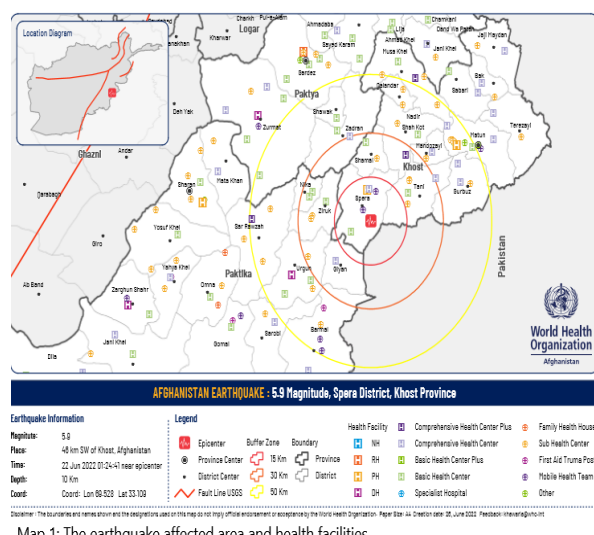
13. په 100 متر فاصله بايد د سړک دواړه خواوو ته 200 ليتره ټانکي په نظر کې ونيول شي.
14. تشنابونه او کمډونه د سرپناه وو څخه بايد په مناسبه فاصله نصب شي.
15. د تشنابونو او کمډنو ته بايد مناسب لوري په نظر کې ونيول شي.
16. ميځلو ځايونه ورته برابر شي.
17. د سرپناه وو يا خيمو شاه وخوا بايد وکيندل شي تر څو سرپناه او اوسيونکو ته زيان ونه رسوي.
18. په عموم کې سرپناه ځايونه په دوه برخو باندې ویشل کيږي چې يو استوگنيزه ساخه ده او بل د اجتماعي خدماتو (روغتونونه، مسجدونه، مکتبونه، تفريحي ځايونه او نور...) ساخه ده
19. د ساري ناروغی لپاره بايد جدا جدا سرپناه وي جوړي شي.
20. د مختلفو نورو اسانتياوو برابرول چې په د سرپناه لپاره ضرور دي بايد په نظر کې ونيول شي...

د خلکو عامه پوهاوی ضرور ده تر څو د معزورو او د قربانيانو لاس نوی شوي وي او خدايي مسوليت مو اجرا کړی وي

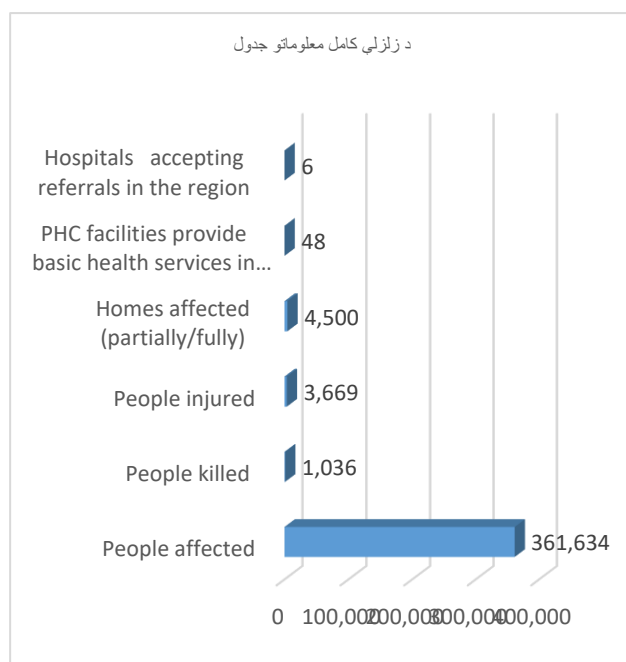
په خوست او پکتیکا په 22/جون/2022 د 5.9 درجې زلرلي چې د خوست او پکتیکا په ځینو ولسوالیو(خوست کې سپیره، شمل، تنیو، مندوزي او ندرشاه کوټ ته او په پکتیکا کې گیان، زیروک، برمل، نیکه، اورگون او سروبي پوري) شدید زیانونه رسولې چې ټوټل 361634 تنه زامن شوي، 1036 تنه وژل شوي، 3669 تنه ټپیان او 4500 کورونه په مکمل ډول له منځه تللي دي Map 1 شکل کې د زلزلې په واسطه زانمنې شوي ساخې لیدلې شی، Table 1 جدول کې د روغتیايي مرکزونو لخوا د تلفاتو شمیر ښایي، Table 2 جدول کې د هغه سیمې چې د مختلفو مؤسساتو لخوا ورته خدمات وړاندې شوي دي.س

Province	Health Facility	Total OPD Cases	Total IPD Cases	# of Orthopedic Cases (out of IPD)	# of other Surgical Cases (out of IPD)	Total Treated and Discharged (earthquake)	Total Deaths (by earthquake)	Total Referred Cases
Paktika	Paktika (Sharan) PH	83	45	16	29	123	0	15
	Urgun DH	104	30	21	9	124	0	31
	Kairkot DH	0	0	0	0	0	0	0
	Giyani CHC	2237	0	0	0	1992	245	216
	Barmal CHC	1103	0	0	0	953	150	11
Khost	Khost PH (refer in)	13	5	4	1	15	0	0
Ghazni	Ghazni PH (refer in)	2	3	2	1	5	0	0
Paktya	Gardez RH (refer in)	24	20	13	7	44	0	3
Total		3,566	103	56	47	3,256	395	276
Overall Hospital Cases		3,669						

Table 1: Number of casualties by healthcare facilities between 22 and 27 June 2022

Map 1: The earthquake affected area and health facilities

Province	District	Type of HFs	HC Partner
Paktika	Giyani	3 Mobile Health Team (MHT)	WHO/HMLO
		3 First Aid Trauma Post (FATPs)	IMC (Giyani, Dila and Yahya Khel)
		Giyani CHC	UNICEF thru. OHPM
		2 MHTs	IOM
		Health camp	WHO/UNICEF/OPHM/MSF/AIM and ARCS
	Barmal	Barmal CHC	UNICEF thru. OHPM
		Basic Healthcare Center (BHC)	EMERGENCY NGO
		2 MHTs	WHO/HMLO
		Health camp	WHO/UNICEF/OPHM/MSF/AIM and ARCS
	Ziruk	Ziruk BHC	UNICEF thru. OHPM
Khost	Nika	Nika BHC	UNICEF thru. OHPM
	Spera	Spera CHC, and 2 MHTs	UNICEF thru. HN-TPO
	Qala kalay	Qala kalay BHC	UNICEF thru. HN-TPO

Table 2: PHC facilities provide trauma care operated by HC partners

مأخذونه:

1. Britannica Encyclopaedia: www.britannica.com
2. Disaster Response – Principles Of Preparation And Coordination Chapter 1 – The Problem <http://216.202.128.19/dr/flash.htm>
3. Disaster Response – Principles Of Preparation And Coordination
4. Chapter 4 – Disaster Are Different <http://216.202.128.19/dr/flash.htm>
5. NCR: NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL. Shelter Technical Session. Shelter and Settlement Department.
6. Frequent Utilizers of Services in Allegheny County: Emergency Shelter Facilities. FREQUENT UTILIZERS OF SERVICES IN ALLEGHENY COUNTY. Emergency Shelter Facilities.
7. Retrieved from https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Transitional_shelter&oldid=1174484516
8. Global Shelter Cluster. Coordinating Humanitarian Shelter. SHELTER PROJECTS. ShelterCluster.org. 9th edition
9. Afghanistan - Earthquake – Situation Report No. 7 (As of 28 June 2022). For more information, please visit: • <https://www.facebook.com/WHOAfghanistan>
<https://twitter.com/WHOAfghanistan>
10. CAMP MANAGEMENT TOOLKIT. William Swing, Director General IOM, Jan Egeland, Secretary General NRC, António Guterres, UN High Commissioner for Refugees.S
11. اقدامات بهداشتی در شرایط اضطراری (Health Action in Emergencies). تهیه و تنظیم

مهندس حسین فرخ زاده.S

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library